

Kokemusasiatuntija Hippi

Minä olen ei-binäärinen ja muunsukupuolinen. Minä tiedostin minun sukupuoli-identiteettini vasta aikuisena. Minä olin silloin lähes 40-vuotias. Minä kerron tätä omaa tarinaani, minun matkaani minuksi muutaman kysymyksen kautta. Ne ovat sellaisia kysymyksiä, mitä minä olen itse erityisesti pohtinut, ja minulle on tässä matkan varrella kokemusteni myötä selvinnyt, että ne ovat kysymyksiä, mitä kovin monet muutkin pohtivat. Ihan ensimmäisenä minä mietin kaikista eniten, mistä ihmeestä sen tietää, mitä sukupuolta on. Minä mietin sitä, mistä minä tiedän, mitä sukupuolta minä itse olen? Miltä se tuntuu, kun on jotain sukupuolta? Ja kun minut on syntyessäni määritetty naiseksi, minä mietin ihan älyttömästi, mistä ihmeestä sen tietää, että on nainen. Miltä se tuntuu olla nainen? Tämä oli minun omassa prosessissani kaikista vaikein ja tuskallisin vaihe. Minä itkin monta kertaa ja olin ihan epätoivoinen. Miten minä voin olla niin tyhmä, että minä en vain tiedä omaa sukupuoltani? Enkä minä tiedä edes sitä, mistä sen sukupuolensa voi tietää? Minä olen äiti. Minulla on kaksi lasta. Minä olen ollut parisuhteissa ja naimisissakin. Kaiken lisäksi minä opiskelen yliopistossa yhteiskuntatieteitä. Miten ihmeessä se on mahdollista, että minä en vain silti tiedä, mitä sukupuolta minä olen? Mitä enemmän minä näitä kysymyksiä mietin ja koitin löytää niihin jotain vastauksia, sitä enemmän vain minun epätoivoni ja tuskani kasvoi. Jossain vaiheessa minä itkin jo ihan lohdukkomasti. Mitä, jos minä en koskaan saa tietää? Mitä, jos tämä piinaava kysymys ei koskaan ratkeakaan? Joudunko minä sitten elämään koko lopun elämäni tällä tavalla poikkeuksellisena, poikkeavana, outona, erilaisena, jotenkin kummallisena? Silloinhan minä olisin ainoa ihminen, kenellä ei ole sukupuolta, ja vain sen takia, että se ihminen on niin tyhmä, ettei se tiedä sitä.

Minä juttelin näistä asioista yhden läheiseni kanssa, joka tietää transasioista erittäin paljon, että osaisiko hän jotenkin auttaa. Ja hän sanoi minulle, että sinä vain mietit liikaa. Sinä mietit kaikkia sukupuolen ulottuvuuksia samaan aikaan. Sinun pitäisi miettiä vain yhtä kerrallaan. Minä itse ajattelin mielessäni, no mitä sukupuolen ulottuvuudet edes ovat? Sen jälkeen minä aloin muistelemaan, miettimään omia kokemuksia. Lapsuudessa minä olin poikatyttö. Minä vihasin yli kaiken mekkoja ja vaaleanpunaista väriä. Sitten, kun murrosikäni alkoi, niin kehoni tietynlainen kehitys alkoi hämmentää, ja jostain syystä minä halusin välttämättä erittäin lyhyen tukan. Sitten, jos miettii kaksijakoisia sukupuolia, naista ja miestä, niin kehollisesti minä samaistun naiseen, mutta silti naiset tuntuvat jotenkin oudoilta. Sellaisilta, joita minä en ymmärrä. Se tuntuu jollain tavalla samalta kuin on sanonta "Miehet ovat Marsista ja naiset ovat Venuksesta". He ovat joltain toiselta planeetalta, enkä minä jotenkin ymmärrä heidän ajatusmaailmaansa ja tunne-elämäänsä. Ja sitten taas, jos ajattelee miehiä, miesten keskuudessa minusta tuntuu, että minä olen yksi hyvä jätkä muiden joukossa. Minulla on jotenkin ajatus- ja tunnemaailma, huumorintaju, se kommunikaatio on samanlaista, me olemme samalla aaltopituudella. Mutta sitten minä tajusin, että meillä on erilaiset kehot. Emme me olekaan kokonaan samanlaisia.

Sitten minun oma tunteeni, kokemukseni, mitä sukupuolta olen, niin minulla ei ole mitään samaistumista johonkin tiettyyn sukupuoleen sillä tavalla kokonaan, ja vaan yhteen. Sen lisäksi minulla ei ole jostain syystä koskaan ollut tarvetta tietoisesti ilmaista sukupuoltani muille. Näiden pohdintojen jälkeen epätoivoni ja ahdistukseni vain kasvoi vielä enemmän. Mitä tämä nyt auttaa? Tästähän tulee entistä pahempi sekalainen soppa? Eihän näistä tule mitenkään sellaista yhtä, yhdenmukaista kokonaisuutta? Jokainen ulottuvuushan sukupuolesta, nehen osoittavat ihan selvästi eri suuntaan. Minusta tuntui, että minussa on pakko olla jotain vikaa. Minä en silloin tiennyt, että sukupuoli-identiteettejä on muitakin. On muitakin vaihtoehtoja kuin nämä kaksi, nainen ja mies, niin, että ne ovat vielä ehdottomia ja toisensa poissulkevia. Minä etsin tietoa netistä. Minä googletin, googletin ja googletin lisää. Suomenkielistä tietoa oli jostain syystä vaikeaa löytää. Ensin minä löysin Sukupuolena ihminen -projektin nettisivut. Siellä oli erilaisten transihmisten tarinoita. Oli transsukupuolisia naisia, miehiä. Oli transvestiitteja ja oli myös ei-binäärisiä. Sieltä löytyi yhden sukupuolettoman kertomus ja kun minä luin sitä. Se tuntui jotenkin jännältä, jollain tavalla ehkä vähän erikoiseltakin. Minä yllätyin. Se oli aika hämmäntävää. Tässä kokemuksessa on yllättävän

paljon jotain samaa, sellaista, mitä minä olen itsekin kokenut. Siitä tuli sellaista varovaista toivoa. Tämän jälkeen minä juttelin taas tämän saman läheiseni kanssa, että tällaisia kokemuksia olen löytänyt. Minä samaistun niihin ainakin jollain tavalla, että ovatko nämä kysymykset ja kokemukset ihan normaaleja, tavallisia? Ovatko ne yleisiä? Minun läheiseni sanoi, eivät ole. Eivät ne ole yleisiä, mutta ovat ne ihan normaaleja, jos sillä tavalla kokee. Ei se ole epänormaalia. Sen jälkeen minä jatkoin tiedon etsimistä ja päädyin lopulta Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskukseen nettisivuille, entiseltä nimeltään Transtukipiste. Siellä oli ihan oma osionsa, muunsukupuolisuus. Siellä oli todella kattavasti tietoa, termejä, erilaisten ihmisten itsensä kertomia kuvauksia omista sukupuoleen, sukupuoliin ja sukupuolettomuuteen liittyvistä kokemuksistaan. Minä samaistuin niihin kokemuksiin, en kaikkiin, mutta osaan. Erityisesti siihen, että on paljon ihmisiä, joilla kokemukset ovat todella moninaisia. Eivät kaikilla olekaan kokemukset täysin itsestään selviä ja jotenkin yhdenmukaisia. Minusta alkoi tuntumaan, että ne kokemukset ovat jotenkin tuttuja. Minä en olekaan ainoa, kuka tällaisia asioita kokee. On muitakin. Ja sitten alkoi tuntumaan, että ehkä heitä voi olla jopa paljonkin. Tämä oli hämmäntävää ja samalla siitä sai toivoa. Jotain sellaista iloa ja tietyllä tavalla löytämisen riemua. Nyt minä löysin sellaisen laatikon, johon varmasti sovin, mahdun, kuulun. Minun moninaiset kokemukseni eivät enää olekaan niin, että ne vain ulottavat jokaiseen suuntaan, eikä siinä ole oikein mitään järkeä. Nyt löytyi yksi järjellinen, ymmärrettävä selitys. Minä olin tästä erittäin helpottunut ja onnellinen. Nyt minulla on sukupuoli ja sillä on nimikin. Minä olen muunsukupuolinen.

Ei-binäärisyys termin minä löysin vasta paljon myöhemmin, tämän vuoden keväällä. Siihen on useita syitä, miksi käytän sitä ja yksi on se, että minun mielestäni muunsukupuolisuus, se alkoi tuntua siltä, että sinä olet jotain muuta. Jotain sellaista, mikä ei ole varsinainen sukupuoli. Ja se jotenkin korostaa sitä vähemmistön vähemmistöön kuulumista ja tietynlaista erikoisuutta. Ja sen takia tämä ei-binäärisyys tuntuu tällä hetkellä kaikista omimmalta nimitykseltä kuvaamaan itseäni. Näistä kaikista sukupuoleen liittyvistä kokemuksistani huolimatta minä koen edelleen, että olen ensisijaisesti ihan vain ihminen. Ei sukupuoli ja sukupuolen ilmaisu ole minulle tärkeitä ja oleellisia osia, minua itseäni ja minun elämäni. Minä olen elänyt ja elän tavallaan edelleen sillä tavalla ihan kuin sukupuoli ei koskisi minua. Sen jälkeen, kun minä olin löytänyt sukupuolelleni nimityksen ja kokenut, että siihen ryhmään minä kuulun, aloin sen jälkeen miettiä, olenko minä transihminen ja muunsukupuolinen? Olenko minä tarpeeksi trans? Tarpeeksi muunsukupuolinen? Syynä on se, että minä en koe kehodysforiaa. Minun kehoni, jonka olen syntyessäni saanut, minä koen sen omakseni. Ei siinä ole mitään sellaista, jonka haluaisin korjata. Ja sen takia minä en siis tarvitse korjaushoitoja.

Toiseksi, minä en ole tietoisesti tiennyt jo lapsesta asti, mitä sukupuolta olen. Minusta tuntui monta kertaa siltä, että mitä, jos minä vain luulen? Mitä, jos minä vain kuvittelen, mutta oikeasti en olekaan transihminen ja muunsukupuolinen? Minulla meni yllättävän pitkän aikaa samaistua käsitteeseen transihminen ja ymmärtää se, että sukupuoliristiriita koskee minuakin, vaikka minä en koekaan kehodysforiaa. Tiedollisesti minä kyllä tiesin, minulla oli tietoa, mitä tarkoittaa transihminen. Mitä tarkoittaa, että joku kokee sukupuoliristiriitaa. Silti ne tuntuivat jotenkin kaukaisilta, vierailta. Sellaisilta, että eivät ne minua koske. Minä jotenkin mielessäni mielsin, että ne liittyvät kehoristiriitaan ja sukupuolenkorjaushoitoihin. Sen samaistumisen kokemuksen löytyminen, se ei ollut mikään tietoinen pohdinta. Se vain tuli matkan varrella. Jossakin vaiheessa tuli vain sellainen ajatus, että kyllä, kyllä se koskee minuakin. Minä olen transihminen. Ja se tuntui silloin todella hyvältä. Minusta tuntui, että nyt minä olen löytänyt ryhmän, johon minä kuulun. Minä olen löytänyt kaltaisiani. Sellaisen joukon, jossa minä saan olla täysin oma itseni, ihan sellainen kuin minä olen. Näiden ihmisten joukossa minusta ei tunnu siltä, että minä olisin jotenkin outo, erilainen kuin muut. Minusta tuntuu, että minä olen löytänyt yhteen kotiin. Sukupuoliristiriita taas oli vielä pidempi prosessi. Minä ajattelin todella pitkään jostain syystä, että se ei koske minua, vaikka minä tiesin, että se tarkoittaa sitä, että ihminen ei koe omakseen sitä sukupuolta, joka syntyessä on määritetty. Minä jotenkin ajattelin, että siinä korostuu edelleen kehoon liittyvät ristiriitaiset kokemukset. Minä olin viime syksynä muunsukupuolisten oikeuksien puolesta -mielenosoituksessa, jossa huudettiin yhtenä

tärkeänä iskulauseena "Minun kehoni, minun päätökseni". Minä ajattelin ensin, että se on erittäin tärkeä oikeus, jota minäkin haluan puolustaa, vaikka ei se minua koske. Tämän mielenosoituksen aikana minä oivalsin: kyllä, se koskee minuakin. Ei minun ole mikään pakko tehdä keholleni yhtään mitään, vaikka olenkin transihminen ja muunsukupuolinen. Vasta tänä keväänä minä ymmärsin, että sukupuoliristiriitaan kuuluu myös sosiaalinen dysforia. Kehoni perusteella ja muun ulkoisen olemukseni perusteella kanssaihmiset kovin usein sanovat, että kyllähän sinä olet itsestään selvästi nainen. Kaikkihan sen näkevät. Mutta kun en minä vain ole. Ei se ole minun vikani, että yhteiskunnassa on päätetty, että tietyt ulkoiset piirteet kuvaavat tiettyä sukupuolta. Minulle itselleni on aivan ok tällainen yhdistelmä, että ihmisen ulkoisesta puolesta ja sisäisestä puolesta ei tule yksi, muiden mielestä yhdenmukainen kokonaisuus. Kanssaihmisille se aiheuttaa ongelmia, tätä väärin sukupuolittamista. Tämä kokemus vahvisti todella paljon ja teki konkreettiseksi sen, että kyllä, minä todella olen transihminen. Ihan täysin ja erittäin vahvasti.

Ja sitten, jos mietitään taas lapsuudenkokemuksiani, että miksi minä en ole silloin lapsena tiedostanut tätä omaa sukupuoltani? Jos en sitten kuitenkaan olekaan ihan tarpeeksi transihminen? Syy oli yksinkertaisesti se, että siinä maailmassa, joka silloin minun lapsuudessani ja nuoruudessani oli, ei silloin ollut ei-binäärisiä. Ei silloin ollut oikeastaan mitään muitakaan transihmisiä. Jos jostain puhuttiin, niin oli transvestiitteja, joista puhuttiin erittäin halventavasti. Minä olen aina ollut ihan samanlainen, mutta vasta nyt minulla on tietoa, sanoja, käsitteitä. Minä olen löytänyt kaltaisiani ja vertaiskokemuksia. Nyt minulla on ollut mahdollisuus pohtia, jäsentää kokemuksiani ja nimetä niitä. En minä ole muuttunut tai muuttumassa yhtään mitenkään. Minä löysin vain uusia sanoja kuvaamaan sitä, kuka minä olen sukupuoli-identiteetiltäni. Ja jossain kohtaa minä pohdin myös sitä, miksi ihmeessä aloin ylipäättään pohtimaan näitä sukupuoleen liittyviä kysymyksiä? Minusta tuntui, että minä olisin päässyt paljon helpommalla, jos minä olisin vain yrittänyt unohtaa koko asian.

Oikeasti minä kyllä tiedän, että ei se asia mihinkään katoa. Voi sitä johonkin pisteeseen asti yrittää unohtaa, mutta kyllä se siellä taustalla kummittelee joka tapauksessa. Sukupuolen pohtiminen näin aikuisemmalla iällä liittyy johonkin sellaiseen tilanteeseen, että on joitain tapahtumia, tilanteita, sellaisia tekijöitä, mitkä jotenkin havahduttavat, antavat mahdollisuuden pohtia. Ja monta kertaa aikuisilla tämä liittyy vähän laajempaan identiteettikriisiin ja pohdintaan. Ja minun oman käsitykseni ja kokemukseni mukaan monilla aikuisemmalla iällä identiteettiään pohtivilla, ensin pohditaan seksuaalista suuntautumista ja kun se on saanut jäsenettyä, sisäistettyä ja hyväksytyä, niin sen jälkeen aletaan vasta pohtia sukupuoli-identiteettiä. Minä olen itse saanut todella paljon tietoa ja vertailukohtia omiin pohdintoihini toisten ihmisten kokemuksista ja elämäntarinoista. Ne ovat antaneet minulle paljon toivoa ja paljon voimia jaksaa eteenpäin. Minä en olekaan ainoa. Meitä on muitakin, joiden sukupuoleen liittyvät kokemukset ovat hyvin moninaisia ja moniulotteisia. Minä toivon, että sinä, kuuntelija, saat kokemuksistani joitain eväitä sinun matkallasi sinuksi. Kiitos, että saan jakaa tarinani.